

Andris Ūdris

e-pasts: andrisu@gmail.com

iestudēšanas nosacījumi un citas lugas: <http://andrisu.wix.com/skatuves-nedarbi>

Gražīgais Ziemassvētku vecītis

Darbības vieta: Ziemassvētku vecīša guļamistaba

Darbojas: Vecītis, Rūķene, Mamma, Briedis

1

Ziemassvētku vecīša guļamistaba. Vecītis guļ gultā. Atskrien Rūķene.

RŪĶENE. Celies! Ir jau laiks!

VECĪTIS. Vēl tikai desmit minūtes.

RŪĶENE. Tu to teici jau pirms desmit minūtēm.

VECĪTIS. Un saku atkal.

RŪĶENE. Tu esi miegamice.

VECĪTIS. Esmu.

RŪĶENE. Nē, celies taču! Laiks jūgt kamanās ziemeļbriežus.

VECĪTIS. Negribu!

RŪĶENE. Kā, negribi?

VECĪTIS. Vienkārši negribu!

RŪĶENE. Negribēt ir slikti.

VECĪTIS. Gribēt ir vēl sliktāk.

RŪĶENE. Izbeidz taču runāt muļķības.

VECĪTIS. Ja nepatīk, neklausies!

RŪĶENE. Nē, tas tā nepaliks! Tu celsies!

Rūķene aizskrien, atgriežas ar ūdeni.

VECĪTIS. Ko tu dari?

RŪĶENE. Mazgāju tev muti.

VECĪTIS. Negribu!

RŪĶENE. Izbeidz! Nespīnies!

VECĪTIS. Ej prom!

RŪĶENE. Tagad tavai sejai ir nomazgāta tikai viena puse. Tā taču nedrīkst!

VECĪTIS. Drīkst!

RŪĶENE. Bet tāds tu esi nesmuks.
VECĪTIS. Es nemaz negribu būt smuks.
RŪĶENE. Kāpēc tu šodien neko negribi?
VECĪTIS. Vienkārši negribu un viss!
RŪĶENE. Ēst arī negribi?
VECĪTIS. Negribu!
RŪĶENE. Un pačurāt?
VECĪTIS. Nē!
RŪĶENE. Bonbongas gribi?
VECĪTIS. Tev ir bonbongas?
RŪĶENE. Nav.
VECĪTIS. Tad negribu!
RŪĶENE. Ja es atnesīšu bonbongas, tu celsies?
VECĪTIS. Varbūt.
Rūķene aizskrien, atgriežas ar bonbongām.
RŪĶENE. Stikleni sūkāsi?
VECĪTIS. Pē!
RŪĶENE. Īrisu?
VECĪTIS. Tie ķeras zobos.
RŪĶENE. Šokolādes?
VECĪTIS. Jā!
RŪĶENE. Nu labi. Ņem! Tagad celies!
VECĪTIS. Fui, šitā ir ar pildījumu!
RŪĶENE. Tad ņem šo!
VECĪTIS. Garšīga.
RŪĶENE. Tagad gan celies!
VECĪTIS. Nē!
RŪĶENE. Bet tu taču apsolīji.
VECĪTIS. Es teicu - varbūt.
RŪĶENE. Ja es tev iedošu vēl vienu bonbongu, tu celsies?
VECĪTIS. Varbūt.
RŪĶENE. Nē, tev jāsaka, ka celsies. Savādāk nedabūsi.
VECĪTIS. Necelšos!

RŪĶENE. Bet tev ir jāceļas un jāizvadā bērniem dāvanas!

VECĪTIS. Negribu!

RŪĶENE. Es pateikšu mammai!

VECĪTIS. Sūdzambībele!

RŪĶENE. Pateikšu arī to, ka tu apsūkājies.

Rūķene aizskrien.

2

Ziemassvētku vecītis guļ, ierodas Rūķene un Mamma.

RŪĶENE. Viss! Tagad tev būs jāceļas!

VECĪTIS. Necelšos!

MAMMA. Celies, dēliņ. Jau putra uzvārīta.

VECĪTIS. Negribu!

RŪĶENE. Redzi, viņš visu laiku neko negrib. Tikai stūķē mutē bonbongas un apsūkājas!

VECĪTIS. Es neapsūkājos!

RŪĶENE. Tu mani nosauci par sūdzambībeli.

VECĪTIS. Tu jau arī esi sūdzambībele.

RŪĶENE. Neesmu gan!

VECĪTIS. Esi gan!

RŪĶENE. Nē, neesmu!

VECĪTIS. Esi!

RŪĶENE. Mamma, viņš atkal apsūkājas!

MAMMA. Mierā, bērni! Palūdz māsai piedošanu!

VECĪTIS. Nelūgšu.

MAMMA. Kāpēc nē?

VECĪTIS. Negribu!

MAMMA. Tas taču ir nepieklājīgi.

VECĪTIS. Es nemaz negribu būt pieklājīgs.

MAMMA. Bet es gribu, lai tu būtu pieklājīgs.

VECĪTIS. Kāpēc?

MAMMA. Lai es varētu ar tevi lepoties.

RŪĶENE. Tu vari lepoties ar mani. Es esmu pieklājīga.

VECĪTIS. Tu esi sūdzambībele.

MAMMA. Neapsaukājies! Es vēlos lepoties ar visiem saviem bērniem.

VECĪTIS. Labi, tad es atvainošos.

RŪĶENE. Nu, nu, klausos!

VECĪTIS. Piedod, ka tu esi sūdzambībele.

RŪĶENE. Atkal! Es viņu tūlīt nomušīšu!

MAMMA. Bērni, mierā!

RŪĶENE. Bet tas nav godīgi. Viss, tagad es esmu sapūtusies!

VECĪTIS. Tikai nepārsprāgsti.

MAMMA. Kāpēc tu necelies? Tev šodien jāizvadā bērniem dāvanas.

VECĪTIS. Lai tā pūsle izvadā!

MAMMA. Bērni gaida tieši tevi. Klausī mammu. Celies!

VECĪTIS. Neklausīšu!

RŪĶENE. Mammīt, izklausās, ka kāds ir noilgojies pēc žagariem.

MAMMA. Vai tiešām būs jāiet pēc žagariem?

VECĪTIS. Ej!

RŪĶENE. Es atnesīšu!

MAMMA. Nevajag!

Rūķene aizskrien.

3

MAMMA. Dēliņ, vai tev kaut kas sāp?

VECĪTIS. Nesāp. Esmu vesels, kā rutks!

MAMMA. Varbūt slikti gulēji?

VECĪTIS. Gulēju kā lācis.

MAMMA. Un vēl nāk miedziņš?

VECĪTIS. Nenāk.

MAMMA. Tad kāpēc tu necelies?

VECĪTIS. Jo es negribu.

MAMMA. Kāpēc negribi?

VECĪTIS. Vienkārši negribu un viss!

Ierodas Briedis.

BRIEDIS. Aū! Te kāds ir?

MAMMA. Jā, nāc tik iekšā!

BRIEDIS. Mēs gaidām, gaidām un nevaram vairs sagaidīt. Kur viņš ir?

MAMMA. Viņš guļ.

BRIEDIS. Guļ?

MAMMA. Jā, guļ.

BRIEDIS. Tad modini viņu. Lai ceļas!

MAMMA. Viņš mani neklausa.

BRIEDIS. Bet šodien taču ir jāizvadā bērniem dāvanas.

MAMMA. Aha!

BRIEDIS. Pa visu pasauli!

MAMMA. Aha!

BRIEDIS. Pilnīgi visiem bērniem!

MAMMA. Aha!

BRIEDIS. Un viņš guļ?

MAMMA. Aha!

BRIEDIS. Tā taču nedrīkst! Visi bērni bēdāsies, ja šodien nesatiks Ziemassvētku vecīti un nesaņems dāvanas.

MAMMA. Aha!

BRIEDIS. Es pats viņu tūlīt pamodināšu. Uū! Celies, miegamice!

VECĪTIS. Necelšos!

BRIEDIS. Tev ir jāceļas. Kamanas jau ir izdzītas, un dāvanu maiss piepildīts.

VECĪTIS. Tad kāpēc jums vēl vajag mani?

BRIEDIS. Lai tu ar dāvanām dotos pie bērniem.

VECĪTIS. Jūs paši varat bērniem aizvest dāvanas.

BRIEDIS. Bērni grib dāvanas saņemt tieši no tevis.

VECĪTIS. Es negribu.

BRIEDIS. Viņi visu gadu ir labi uzvedušies un mācījušies dzejolišus, ko skaitīt pie eglītes.

VECĪTIS. Negribu.

BRIEDIS. Bet tev taču ir jānoklausās pilnīgi visi bērnu dzejoliši.

VECĪTIS. Negribu!

BRIEDIS. Viņš neko negrib.

MAMMA. Es taču teicu.

BRIEDIS. Varbūt saslimis?

MAMMA. Nē! Vesels, kā rutks.

BRIEDIS. Varbūt nav izgulējies?
MAMMA. Gulēja kā lācis.
BRIEDIS. Viņš ir ēdis?
MAMMA. Tikai bonbongas.
BRIEDIS. Nu re! Tāpēc jau neceļas. Viņam vienkārši nav spēka. Pabarosim viņu!
MAMMA. Viņš putru negribot.
BRIEDIS. Tad varbūt viņš grib sienu?
MAMMA. Diez vai! Viņš parasti sienu neēd.
BRIEDIS. Bet šī jau nav parasta reize. Tu ēdīsi sienu?
VECĪTIS. Kādu sienu?
BRIEDIS. Nu, šodien ir trešdiena. Trešdienās mums ir sarkanais āboliņš.
VECĪTIS. Fui!
BRIEDIS. Tad varbūt gribi pīpenes? Man dažas palika no vakardienas.
VECĪTIS. Es taču neēdu sienu!
BRIEDIS. Viņš tomēr neēdot sienu.
MAMMA. Un ko es teicu?
BRIEDIS. Ko mēs tagad darīsim?
MAMMA. Es nezinu.
BRIEDIS. Varbūt tu vari izvadāt dāvanas un noklausīties dzejoliņšus?
MAMMA. Bet bērni taču gaida tieši viņu.
BRIEDIS. Mēs tev pieliksim bārdu un sauksim par Ziemassvētku vecīti.
MAMMA. Man? Bārdu? Es tev pašam tūlīt pielikšu bārdu!
BRIEDIS. Labi, labi! Neliksim tev bārdu.
MAMMA. Neliksiet gan!
BRIEDIS. Es vairs nezinu, ko darīt.
MAMMA. Es arī nezinu.

4

Atgriežas Rūķene ar žagariem.

RŪĶENE. Atnesu!
BRIEDIS. Vari nest prom. Sienu viņš neēdot. Es jau piedāvāju.
RŪĶENE. Bet tas taču nav siens! Tie ir žagari!
BRIEDIS. Tu domā, žagarus viņš ēdīs?

RŪŅENE. Nē taču. Ņagari nav domāti ēšanai, tie ir domāti guļavas pēšanai!

BRIEDIS. Bet pērt taču nav labi.

RŪŅENE. Ja ir pelnījis, tad ir labi.

BRIEDIS. Tu taču negribētu, lai tevi noper tikai tādēļ, ka necelies augšā.

RŪŅENE. Negribētu gan!

BRIEDIS. Tad kāpēc tu gribi nopērt viņu?

RŪŅENE. Lai viņš celtos augšā un brauktu pie bērniem.

BRIEDIS. Bet, ja tu viņu nopērsi, viņam sāpēs dībēns.

RŪŅENE. Nu ja!

BRIEDIS. Ar sāpošu dībēnu viņš nevarēs nosēdēt kamanās.

RŪŅENE. Tas gan! Mamma, mēs viņu nemaz nedrīkstam pērt!

MAMMA. Nedrīkstam gan.

RŪŅENE. Ko tad mēs varam darīt?

MAMMA. Zinu! Izgāzīsim viņu no gultas.

BRIEDIS. Viņš tā var sasities!

MAMMA. Bet mēs viņu izgāzīsim ļoti uzmanīgi.

RŪŅENE. Jā, ejam izgāzt viņu no gultas!

BRIEDIS. Kā tad mēs viņu izgāzīsim? Viņam ir tik milzīgs puncis.

RŪŅENE. Pavisam vienkārši. Es esmu Ņigla, tāpēc grūdīšu viņu aiz kājām. Mamma, tu esi gudrākā, tu grūdīsi galvu.

MAMMA. Labi!

RŪŅENE. Bet tu, briedi, ar saviem ragiem grūdīsi viņa smago puncī.

BRIEDIS. Kāpēc tad tieši man ir jāgrūž smagākā daļa?

RŪŅENE. Tāpēc, ka tev pašam ir puncītis.

BRIEDIS. Nav man nekāds puncītis!

RŪŅENE. Un kas tad ir tas?

BRIEDIS. Tas ir piena vēderiņš.

RŪŅENE. Nē, tas ir mīksts, apaļš puncītis.

BRIEDIS. Nē, vēderiņš!

RŪŅENE. Puncītis gan!

MAMMA. Bērni! Briedis grūdīs smago puncī, jo viņš ir visstiprākais.

BRIEDIS. Nu labi.

RŪŅENE. Tad grūžam viņu?

BRIEDIS. Uz trīs!

RŪĶENE. Viens, divi, trīs!

Visi izgrūž Ziemassvētku vecīti no gultas.

VECĪTIS. Pateikšu mammai!

RŪĶENE. Mamma, viņš grib tev sūdzēties, ka mēs visi kopā izgrūdām viņu no gultas.

MAMMA. Dēliņ, nav labi sūdzēties. Vai tu gribi kļūt par sūdzambībeli?

VECĪTIS. Es taču tā varēju sasities!

BRIEDIS. Vai! Viņš droši vien sasita dibenu! Tagad viņš nevarēs nosēdēt kamanās!

RŪĶENE. Vai tu sasiti dibenu?

VECĪTIS. Nē!

RŪĶENE. Ko tad tu sasiti? Ļauj, es papūtīšu.

VECĪTIS. Nevajag neko papūst.

RŪĶENE. Bet, ja papūš, tad ātrāk pāriet sāpes.

VECĪTIS. Man nekas nesāp!

RŪĶENE. Nu re! Viņam tomēr nekas nesāp.

BRIEDIS. Tad jau kamanās tomēr varēs nosēdēt.

RŪĶENE. Nu ja, ka varēs!

BRIEDIS. Tad ejam! Bērni jau gaida.

VECĪTIS. Neiešu!

RŪĶENE. Bet tu taču jau esi izkāpis no gultas.

VECĪTIS. Es neizkāpu! Jūs mani izgrūdāt.

MAMMA. Piedod! Mēs tikai gribējām tevi pamodināt.

VECĪTIS. Tā nav godīgi. Jūs esat trīs pret mani vienu.

RŪĶENE. Tu neesi viens. Tev ir tavs puncis. Daudz lielāks nekā briedim.

BRIEDIS. Cik reizes man jāatkārto, ka tas nav puncis, tas ir vēderiņš!

RŪĶENE. Nē, jums abiem ir punči. Man gan ir vēderiņš. Re!

MAMMA. Bērni, nomierinieties. Paskatieties! Ārā uzsnidzis tīrs, balts sniedziņš un spīd saulīte. Māmiņas jau ir iejaukušas piparkūku mīklu, lai ar smaržīgajiem kraukšķiem pārsteigtu bērnus, kuri nepacietīgi dejo ap eglīti, gaidot Ziemassvētku vecīša ierašanos. Vai tas nav skaisti?

RŪĶENE, BRIEDIS. Jā, tas ir skaisti.

MAMMA. Jūs visi taču arī vēlaties, lai es iejaucu piparkūku mīklu un piepildu māju ar patīkamo smaržu?

RŪĶENE, BRIEDIS. Jā, vēlamies!

MAMMA. Un tu, dēliņ?

VECĪTIS. Es arī gribu.

MAMMA. Tad pastāsti savai mammai, kāpēc tu gada skaistākajā dienā esi tik gražīgs?

VECĪTIS. Tāpēc, ka šajā dienā visi vienmēr aizmirst par mani.

MAMMA. Kā, aizmirst? Visi bērni taču gaida tieši tevi.

BRIEDIS. Tu esi pati svarīgākā persona.

RŪĶENE. Jā, bez tevis nemaz nebūtu Ziemassvētku.

VECĪTIS. Bet kāpēc tad man neviens nedāvina dāvanas? Es arī esmu iemācījies skaitīt dzejolišus un visu gadu labi uzvedos.

RŪĶENE. Šodien tu nemaz tik labi neuzvedies.

VECĪTIS. Jo es zināju, ka visi par mani atkal aizmirsīs!

MAMMA. Dēliņ, mēs neesam par tevi aizmirsuši. Man priekš tevis ir dāvana.

VECĪTIS. Tiešām? Tu nemānies?

MAMMA. Nē nemānos. Tā kā tu man visu gadu esi tik labi uzvedies un licis ar sevi lepoties, tad lūk, tev putra dāvanā. Lai pietiek spēka to lielo dāvanu maisu panest.

VECĪTIS. Paldies, māmiņ! Tā ir tik garšīga.

BRIEDIS. Es nekad mūžā neesmu dāvanā saņēmis putru.

VECĪTIS. Tad ņem, cienājies! Priecīgus tev Ziemassvētkus!

BRIEDIS. Paldies! Tiešām garšīga. Man arī ir dāvana, ko tev pasniegt. Lūdzu!

VECĪTIS. Paldies! Pīpeņu siens. Mans mīļākais.

RŪĶENE. Arī es gribu tevi apdāvināt. Lūdzu!

VECĪTIS. Žagari?

RŪĶENE. Nu ja! Lai tu tos vienmēr nēsātu līdz un atcerētos, cik gražīgi šodien uzvedies.

VECĪTIS. Tas nebūs labi - iet ar žagariem pie bērniem.

RŪĶENE. Bet tu ar žagariem neej pie visiem. Tikai pie tiem, kuri ir gražīgi. Lai arī viņi zinātu, ka vienmēr ir jāuzvedas labi un pieklājīgi.

VECĪTIS. Paldies! Tie ir tik skaisti. Piedod, ka es tevi nosaucu par sūdzambībeli.

RŪĶENE. Piedodu!

VECĪTIS. Man tagad ir kauns, jo man nav dāvana tev.

RŪĶENE. Nekas, tu vari mani vienkārši apskaut!

VECĪTIS. Priecīgus Ziemassvētkus!

RŪĶENE. Un bučiņu!

BRIEDIS. Es arī gribu, lai mani kāds apskauj.

RŪĶENE. Nāc, briedi, apskaušu arī tevi.

BRIEDIS. Tik jauki.

MAMMA. Bet tagad gan - pie bērniem!

VECĪTIS. Nē! Vispirms es jums visiem noskaitīšu dzejolīti.

Kur lai šovakar es lieku savu Ziemassvētku prieku?

Vai lai dod to kaķīšam – prieks lai sēž uz ūsām tam?

Vai lai dod to sunīšam – prieks lai sēž uz astes tam?

Vai lai eglītei dod viņu – manu prieka spožumiņu?

Lai tas mirdz uz zaļa zara un lai visiem prieku dara!

RŪĶENE. Cik skaisti!

MAMMA. Malacis, dēliņ!

BRIEDIS. Nu gan mums ir jāsteidzas pie bērniem! Viņi jau gaida.

VECĪTIS. Jā, tagad dosimies pie bērniem! Arī viņi visi ir pelnījuši dāvaniņas.

Visi prom.

PRIEKŠKARS.